

tikel 56 til at virke i forening og hver for sig, og på denne baggrund blev der udarbejdet en verdenserklæring om menneskerettigheder, der som bekendt blev vedtaget på FN's generalforsamling i 1948. 48 lande, heriblandt Danmark, stemte for denne erklæring.

Endelig har de i Europaarådet repræsentere-de regeringer, som vi også alle ved, i 1950 vedtaget en konvention til beskyttelse af menneskerettigheder. Denne konvention blev med Rigsdagens samtykke ratificeret af Danmark den 31. marts 1953. Det står derfor ikke til diskussion, hvad Danmarks standpunkt er, for så vidt angår menneskerettigheder, herunder religionsfrihed.

Det, disse erklæringer og grundlovsbestemmelser betyder, er, at der i princippet er draget en evigtgyldig grænse for statsmagten over for individet.

Men hvad vil det sige at have religionsfrihed? Hvis fænomenet skal afgrænses, kan man sige, at det er det modsatte af det, der i 1700-tallet blev defineret af Rousseau i *Le Contrat Social*, hvor den enkelte overgiver sig fuldstændig med alle sine rettigheder til staten. Religionsfriheden anses her endog for statsfjendtlig. Et stykke af *Le Contrat Social* handler om den borgerlige religion, hvis trossætninger fastsættes af staten. Dette står som sagt i skarpe modstrid med forestillingen om, at der eksisterer en række medfødte, ufortabelige menneskerettigheder, som udgør en skranke for statsmagten.

De amerikanske rettighedserklæringer har været et betydningsfuldt led i menneskerettighedernes historie og kan bidrage til fortolkning og forståelse. I de nordamerikanske kolonier var religionsfriheden den menneskeret, som først vandt anerkendelse, hvilket bidrog til, at menneskerettigheder i det hele taget blev opfattet som medfødte og umistelige. Fremhæves skal Roger Williams, der i staten Rhode Island forkyndte religionsfrihed, ikke blot for kristne, men også for jøder, tyrker og antikristne. I en overenskomst lovede koloniens grundlægger lydighed mod det af flertallet vedtagne love, men kun i borgerlige sager. Religion skulle overhovedet ikke være genstand for lovgivning.

Religionsfrihedens vigtigste bestanddel er gudsdyrkelsesfrihed. Enhver skal have lov til alene eller sammen med andre at have den religion og udøve den gudsdyrkelse, som stemmer med hans overbevisning eller ønsker, og også have lov til at leve sit liv uden nogen

religion eller gudsdyrkelse, hvis det er sådan, man ønsker det.

Der tales om at dyrke Gud, ikke bare kristen gudsdyrkelse, men også f.eks. jødisk og muslimsk gudsdyrkelse. Sådan er det, og det er en af udfordringerne, ikke kun på den hjemlige arena, men også for dansk udenrigspolitik. Det er også en udfordring, Danmark har taget på sig, og som i mange år har optaget Det Radiale Venstre.

Udenrigsministeren har allerede omtalt en række danske initiativer, der har båret frugt, og jeg vil tillige benytte lejligheden til at fremhæve Hermod Lannung, der livet igennem var en utrættelig menneskerettighedsforkæmper. Han er den dansker, der stærkest har gjort sig gældende i FN. Han demonstrerede, at vedholdende internationalt arbejde for fundamentale rettigheder bærer frugt, og hans stædighed og entusiasme skal fortsat præge dansk udenrigspolitik i alle de internationale forsamlinger, vi deltager i.

Vi skal arbejde for, at menneskerettigheder bliver integreret i alverdens landes forfatninger, men vi skal også i forbindelse med udviklingsbistand, både bilateralt og multilateralt, stille krav om forpligtende aftaler om menneskerettigheder såsom religionsfrihed. Det er både en konstruktiv og en farbar vej. Ligeledes skal vi påtale og reagere over for krænkelser, og det er også de takter, der er angivet i det fremsatte forslag til vedtagelse, som Det Radikale Venstre med glæde ser frem til bliver vedtaget.

Keld Albrechtsen (EL):

Indenrigsministeren er i øjeblikket i gang med et meget vanskeligt stykke arbejde, nemlig at prøve at rette op på det meget dystre billede, der tegner sig af Danmarks anseelse i den hollandske presse.

I Holland skriver aviserne om Danmark, fordi man er blevet opmærksom på, at Danmark er et land, hvor flygtninge og indvandrere ikke behandles godt nok. Indenrigsministeren forsøger at gøre noget ved det ved at skrive nogle artikler, og jeg vil håbe, hun også gør noget ved det herhjemme i Danmark, for ellers vil det nok ikke hjælpe ret meget at skrive en masse artikler.

En af de ting, hun ifølge Information i dag har skrevet i et debatindlæg i en række hollandske aviser, er: Er Danmark uden en eneste moské? Det spørgsmål stiller indenrigsministeren, fordi det er det indtryk, man får, når man